

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Β:
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

**Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΜΙΑΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ
ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ
ΘΕΙΟΥ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΑΚΤΟΓΡΑΜΜΗ**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Σύνοψη

Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα παρέχει ενδελεχή ανάλυση του αντίκτυπου μιας πολιτικής απόφασης σχετικά με τις περιοχές ελέγχου των εκπομπών θείου (ΠΕΕΘ) γενικότερα, καθώς και σχετικά με την περαιτέρω επέκτασή τους σε όλες τις θαλάσσιες περιοχές κατά μήκος της ακτογραμμής της ΕΕ. Ως εκ τούτου, περιλαμβάνει σχετικές γενικές πληροφορίες και αποτελέσματα ερευνών με σκοπό την προαγωγή της κοινοβουλευτικής συζήτησης σχετικά με τη σκοπιμότητα της επέκτασης των ΠΕΕΘ γύρω από τις παράκτιες περιφέρειες της ΕΕ. Πέραν του στόχου της υποστήριξης της ανάπτυξης πολιτικής, περιλαμβάνει επίσης σχετικά στοιχεία και αριθμούς, καθώς και ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με άλλες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις, με βάση τα πορίσματα εκτεταμένης έρευνας επί του συγκεκριμένου θέματος.

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Μεταφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

HSBA – Καθ. Δρ. Ορέστης Σχινάς
I3 Group – Jian Bani

ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Piero Soave
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Θεματικό Τμήμα Β: Διαρθρωτικές Πολιτικές και Πολιτική Συνοχής
B-1047 Βρυξέλλες
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

ΒΟΗΘΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Nóra Révész

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πρωτότυπο: EN.
Μεταφράσεις: DE, FR.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Για να επικοινωνήσετε με τον Τομέα Πολιτικής Β ή να εγγραφείτε συνδρομητής στο μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο του, στείλτε μήνυμα στο: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2012.
Βρυξέλλες, © Ευρωπαϊκή Ένωση, 2012.

Το παρόν έγγραφο είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συντάκτη και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην την επίσημη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η αναπαραγωγή και η μετάφραση για μη εμπορικούς σκοπούς επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται μνεία της πηγής και ο εκδότης έχει ενημερωθεί και του έχει αποσταλεί αντίγραφο.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα αφορά τα αυστηρά όρια περιεκτικότητας των καυσίμων των πλοίων σε θείο, ιδιαίτερα στις επιλεγμένες θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες στην ατμοσφαιρική ρύπανση, τις επονομαζόμενες περιοχές ελέγχου των εκπομπών θείου (ΠΕΕΘ). Επίσης έχει στόχο να διερευνήσει τους κινδύνους που συνδέονται με την επέκταση των υφιστάμενων ΠΕΕΘ στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και εξετάζει την ενδεχόμενη εισαγωγή νέων περιοχών ελέγχου των εκπομπών θείου, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας επέκτασης των ΠΕΕΘ σε ολόκληρη την ακτογραμμή της ΕΕ.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση που προκαλείται από τα πλοία, συμπεριλαμβανομένων των οξειδίων του θείου (SO_x), έχει επιπτώσεις στην υγεία και το περιβάλλον. Το θέμα αποτελεί υψηλή πολιτική προτεραιότητα τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Πρόκειται για περίπλοκο θέμα τόσο από επιστημονική όσο και από πολιτική άποψη, με αντικρουόμενα συμφέροντα των ενδιαφερόμενων μερών.

Συνοπτική παρουσίαση

Ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΔΝΟ) είναι αρμόδιος για την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης από τα πλοία, κυρίως μέσω της διεθνούς σύμβασης για την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία (σύμβαση MARPOL). Το παράρτημα VI της σύμβασης MARPOL εξετάζει το ζήτημα των εκπομπών οξειδίων του θείου και εισάγει την έννοια των ΠΕΕΘ, δηλαδή των θαλάσσιων περιοχών στις οποίες ισχύουν αυστηρά όρια εκπομπών θείου.

- Επί του παρόντος, το παράρτημα VI θέτει τα όρια της περιεκτικότητας σε θείο ανά μάζα, σε 3,5% εκτός των ΠΕΕΘ και 1,0% εντός των ΠΕΕΘ.
- Τα όρια αυτά θα μειωθούν σε 0,5% εκτός των ΠΕΕΘ το 2020 (βάσει ενδιάμεσης αξιολόγησης το 2018), και σε 0,1% εντός των ΠΕΕΘ το 2015.

Η οδηγία 2005/33/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι θεωρητικά εναρμονισμένη με τις διατάξεις και τους κανονισμούς του ΔΝΟ σχετικά με την περιεκτικότητα των καυσίμων σε θείο, καθώς και σχετικά με τις μεθόδους συμμόρφωσης. Από την 1η Ιανουαρίου 2010, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ούτως ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα πλοία δεν χρησιμοποιούν καύσιμα με περιεκτικότητα σε θείο που υπερβαίνει το 0,1% ανά μάζα ενώ είναι αγκυροβολημένα σε λιμένα της ΕΕ.

Ανάλυση της κυκλοφορίας

Η απόφαση σχετικά με πιθανή επέκταση των ΠΕΕΘ πρέπει να ληφθεί με βάση τις μεταβολές στον όγκο κυκλοφορίας. Η θαλάσσια περιοχή που συνδέεται κυρίως με το παρόν σημείωμα είναι η Μεσόγειος. Η κυκλοφορία και το εμπόριο αναμένεται να αυξηθούν και, παρόλο που τα επίπεδα εκπομπών αυτά καθαυτά θα μειωθούν, η αυξημένη κυκλοφορία ενδέχεται να ασκήσει μεγαλύτερη πίεση στο περιβάλλον. Πρέπει να εξεταστεί η επέκταση των ΠΕΕΘ γύρω από τα ευρωπαϊκά ύδατα ως μέσο για τη μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης.

Τεχνικές προκλήσεις

Η θέσπιση ορίων στα επίπεδα θείου των καυσίμων των πλοίων έχει οδηγήσει στη διεξαγωγή τεχνολογικής έρευνας στους τομείς της μείωσης της ρύπανσης και των εναλλακτικών καυσίμων. Τα ακόλουθα σημεία συνοψίζουν τα βασικότερα ζητήματα:

- η τεχνολογία έκπλυσης είναι διαθέσιμη και αντιμετωπίζει τις περισσότερες από τις τεχνικές προκλήσεις, με το κόστος εγκατάστασης να ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με τον τύπο, την ηλικία και το μέγεθος του πλοίου·
- το υγροποιημένο φυσικό αέριο (ΥΦΑ) ως καύσιμο πλοίων συνιστά μια πολλά υποσχόμενη εναλλακτική λύση, υπό τον όρο ότι θα αναπτυχθεί ουσιαστικό δίκτυο σημείων εφοδιασμού με καύσιμα κατά μήκος της ευρωπαϊκής ακτογραμμής·
- απαιτείται περαιτέρω ερευνητικό έργο στους τομείς των υβριδικών πλυντρίδων και της ανάπτυξης των παράκτιων υποδομών ΥΦΑ·
- η ύπαρξη σταθερού κανονιστικού πλαισίου θα ενισχύσει τις προσπάθειες των κατασκευαστών για την αντιμετώπιση των διαφόρων τεχνικών προκλήσεων.

Διδάγματα

Έχει μελετηθεί ο αντίκτυπος των υπαρχόντων ΠΕΕΘ στη Βόρεια Θάλασσα και τη Βαλτική. Οι μελέτες καταδεικνύουν ότι:

- επί του παρόντος υπάρχει νοοτροπία συμμόρφωσης, αλλά είναι αδύνατο να εκτιμηθεί το πραγματικό επίπεδο συμμόρφωσης·
- υπάρχουν ζητήματα αστυνόμευσης και επιβολής, τα οποία χρήζουν αντιμετώπισης. Η επιβολή της προαναφερθείσας οδηγίας της ΕΕ θα μπορούσε να βελτιωθεί εάν περιλαμβάνονταν στα πρωτόκολλα του μνημονίου συνεννόησης του Παρισιού·
- η αποφυγή επιβολής κανονισμών μπορεί να συνδέεται με τις υψηλές τιμές των συμμορφούμενων καυσίμων·
- τα οφέλη από τη μείωση των εκπομπών οξειδίων του θείου υπερκαλύπτουν το κόστος·
- η μη συμμορφούμενη χωρητικότητα πρέπει να καταργηθεί σταδιακά, ή νέα τεχνολογία πρέπει να εφαρμοστεί το συντομότερο δυνατόν·
- πρέπει να αναπτυχθούν ρεαλιστικά σενάρια με στόχο τη διεξαγωγή κατάλληλης εκτίμησης του κόστους του νέου κανονισμού, καθώς και την κατανομή των δαπανών.

Ζητήματα που αφορούν τα καύσιμα

Η πρόβλεψη των μελλοντικών τιμών εφοδιασμού των πλοίων με καύσιμα αποτελεί περίπλοκο ζήτημα. Ωστόσο, είναι προφανές ότι τα καύσιμα χαμηλής περιεκτικότητας σε θείο είναι πολύ πιο ακριβά από ό, τι τα καύσιμα υψηλής περιεκτικότητας σε θείο που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος. Θεωρώντας το Ρότερνταμ «λιμένα της βασικής αγοράς», οι τιμές των καυσίμων αναμένεται να είναι υψηλότερες σε άλλους λιμένες εφοδιασμού με καύσιμα, ιδίως στη Νότια Ευρώπη.

Δεν φαίνεται να εξετάζονται ζητήματα που αφορούν τη διαθεσιμότητα και την τιμή των καυσίμων χαμηλής περιεκτικότητας σε θείο.

Οι πλοιοκτήτες και οι φορείς εκμετάλλευσης πλοίων θα επωμισθούν σημαντική οικονομική επιβάρυνση. Ωστόσο, η σημαντική μείωση των ορίων θα αυξήσει τα κοινωνικά οφέλη.

Συμπεράσματα και συστάσεις

- Η κυκλοφορία των πλοίων αναμένεται να αυξηθεί, επιφέροντας αντίστοιχη αύξηση των σχετικών με αυτήν εκπομπών οξειδίων του θείου.
- Η ναυτιλία αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή οξίνισης σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.
- Κάθε τυχόν μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης θα έχει ευρύτερα κοινωνικά οφέλη.
- Η τεχνολογία έκπλυσης είναι ήδη διαθέσιμη.
- Πιθανή μείωση των επιτρεπόμενων ορίων οξειδίων του θείου και τυχόν επέκταση των ευρωπαϊκών ΠΕΕΘ θα αποτελέσει ερέθισμα για τη διεξαγωγή τεχνικής έρευνας στον τομέα της μείωσης της ρύπανσης και των εναλλακτικών καυσίμων.
- Αναμένεται τεχνική καινοτομία και προαγωγή των σχετικών επιχειρηματικών συστάδων. Η ανακήρυξη νέων ΠΕΕΘ, σύμφωνα με το πλαίσιο του ΔΝΟ, θα διευκολύνει την αποτελεσματική επιβολή των κανονισμών σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς ελέγχου από το κράτος λιμένα.
- Ο συνδυασμός των ορίων για τις ΠΕΕΘ με τις απαιτήσεις του προγράμματος «Καθαρός αέρας για την Ευρώπη» (CAFE)¹ θα ενισχύσει την αναμενόμενη βελτίωση της ποιότητας του αέρα.
- Είναι δυνατή η μετάβαση σε περισσότερο ρυπογόνες εφοδιαστικές αλυσίδες ή εναλλακτικές, αλλά δεν υπάρχουν διαθέσιμα ποσοτικά στοιχεία και ενδέχεται να υπάρχουν πρακτικές επιπτώσεις σε ορισμένους κλάδους ενδοενοσιακού εμπορίου.

Βάσει των παραπάνω ευρημάτων, οι συστάσεις πολιτικής συνοψίζονται ως εξής:

- η επέκταση των ΠΕΕΘ στο σύνολο της ακτογραμμής της ΕΕ θα δημιουργήσει ίσους όρους ανταγωνισμού για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και θα ενισχύσει την τεχνική συμβατότητα των στόλων που εκτελούν θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων εξυπηρετώντας τους ευρωπαϊκούς λιμένες·
- οι γειτονικές τρίτες χώρες θα πρέπει επίσης να υιοθετήσουν αυστηρούς περιβαλλοντικούς κανόνες· αυτό σημαίνει ότι απαιτείται πολιτική κατανόηση και συνεργασία·
- ενδεχόμενη απόφαση να μην επεκταθούν οι ΠΕΕΘ θα διαιωνίσει τις τεχνικές ασυμβατότητες, τα ζητήματα ανταγωνισμού και το υψηλό επίπεδο εξωτερικών επιδράσεων·
- απαιτείται περαιτέρω έρευνα για την εκτίμηση των επιπτώσεων που έχουν οι εκπομπές θείου στην ανοιχτή θάλασσα στην υπερθέρμανση του πλανήτη·

¹ Στόχος του προγράμματος «Καθαρός αέρας για την Ευρώπη» (CAFE) είναι η ανάπτυξη μακροπρόθεσμης και ολοκληρωμένης στρατηγικής για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τις επιπτώσεις της. Η Επιτροπή ξεκίνησε πρόσφατα συνολική αναθεώρηση της πολιτικής της για τον αέρα, με βάση τη θεματική στρατηγική της για την ατμοσφαιρική ρύπανση του 2005 και την πρωτοβουλία CAFE.

- χρειάζεται ενδεδειγμένη αξιολόγηση του αριθμού και της χωρητικότητας των απαιτούμενων σημείων εφοδιασμού με ΥΦΑ.
- παρέχεται χρηματοδότηση από την ΕΕ και άλλες χρηματοδοτικές πηγές· ενδέχεται να απαιτούνται εστιασμένες προσαρμογές των όρων της εν λόγω χρηματοδότησης.